

Paraules del President del 17è Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana

Àngel Llàcer

Universitat de València

Magnífic i Exc. Sr. Rector, Sr. President de la Fundació Alsina i Bafill (FAB), benvolguts congressistes, amigues i amics, senyores i senyors.:

És per a mi un honor presidir aquest Dissetè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana (17è CMBLC) que hui s'inicia a la ciutat de València, i en representació del Comitè Organitzador i del Comitè Científic, vull saludar i donar la benvinguda a tots els presents, i agrair la vostra participació.

Els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana (CMBLC) tenen ja una llarga tradició. Començaren el 1913 i són, en algun sentit, excepcionals, perquè s'assemblen poc als congressos habituals. La seva peculiaritat radica en el seu ampli abast —les ciències biomèdiques— on entren en comunicació diverses disciplines del saber. Fet important, perquè als temps actuals el creixent augment del saber lligat a la tecnologia condueix a una progressiva especialització, i que els temes de reunió dels professionals siguin més específics. Al contrari, els nostres congressos no es basen en l'especialització, sinó en la necessària comunicació interdisciplinari. D'aquesta manera, els especialistes de diverses branques del

saber aporten coneixements, experiències i perspectives de la seva matèria a la resta de científics, professionals, estudiants i investigadors de les ciències de la vida i de la salut, en un fòrum que invita a l'anàlisi i discussió sobre el futur amb la idea d'aportar apunts per a polítiques més adients. De vegades, un tema és tractat des de perspectives diverses per científics, tècnics en salut, antropòlegs, clínics... I és això el que li dóna, al meu parer, un especial interès.

L'altre aspecte de la seva peculiaritat és que representa un element de cohesió per a la creació d'una comunitat científica i cultural que s'ha expressat en llengua catalana. Això és tot un repte per a una llengua sense Estat i contradiu també la tendència a reduir la comunicació científica a unes poques llengües de gran abast demogràfic i acadèmic, i de gran impacte internacional, principalment l'anglès.

L'eix del programa del 17è CMBLC és l'anàlisi dels grans reptes a què han de fer front les ciències de la vida i de la salut davant el nou mil·lenni. Els canvis socials i científics que estem vivint marquen definitivament un canvi històric. El fenomen de la globalització per una part, i per altra les expectatives i controvèrsies que genera l'enginyeria biològica i les noves tecnologies sanitàries, generen noves situacions que necessiten analitzar-se des de la perspectiva interdisciplinària. El Congrés vol integrar tres àmbits: el de la recerca, el de les repercussions sanitàries de la globalització i el de la divulgació científica.

La ponència dels reptes de la recerca analitzarà les expectatives terapèutiques com la regeneració a partir de cèl·lules mare a les malalties nervioses degeneratives, les possibilitats de la teràpia gènica i les aportacions de la genètica i genòmica al coneixement i tractament de les malalties hereditàries. També analitzarà el procés d'envelliment en l'aparició de determinades malalties, així com les perspectives sobre el coneixement de dos processos degeneratius de gran impacte actual: l'arteriosclerosi i la malaltia d'Alzheimer. Completaran l'apartat de la recerca els fonaments de la medicina regenerativa i les bases moleculars del càncer.

Com a contrapunt dels avenços de la recerca, historiadors, salubristes, economistes, clínics i antropòlegs ens situaran en la realitat de la salut de la població, dels sistemes sanitaris i del medi que ens han proporcionat l'etapa dels grans desenvolupaments tecnològics i l'entrada a la nova era de la globalització. És a dir, analitzaran el ventall de problemes que ha experimentat la humanitat durant les darreres dècades. Tots hem estat testimonis de fins a quin punt la segona meitat del segle xx ha estat l'escenari d'una veritable revolució en les condicions de vida i salut de l'espècie humana i la seva capacitat de supervivència. La transició sanitària i demogràfica als països industrialitzats es va veure consolidada pel naixement de sistemes nacionals de salut i per polítiques sanitàries nacionals i internacionals promogudes per organismes com ara l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

Les grans expectatives suscitées primer per l'era antibiòtica i després per la revolució de les tecnologies sanitàries han vist qüestionada la seua eficàcia pel creixement demogràfic, l'ideal d'universalització del dret a la salut, l'augment de la pobresa i el deteriorament de les condicions de vida d'amples regions del planeta. Malgrat la millora de les tecnologies sanitàries, el deteriorament de la salut ha estat una de les conseqüències d'un model de globalització insostenible i en iniciar-se el nou mil·lenni, la internacionalització dels mercats, els fluxos migratoris, l'envelliment de les poblacions i les grans malalties epidèmiques —principalment les de caràcter víric— plantegen una nova situació, un nou repte de gran abast. És per això que el Congrés també analitzarà la salut de les nacions i els nous models integradors assistencials.

El tercer i últim repte que tractarà el Congrés és com millorar la comunicació científica i la divulgació del saber en una època marcada per la revolució mediàtica. Un repte ben difícil en un món en què la producció del coneixement creix i les noves tecnologies aporten noves eines i nous perills. Concretament, la tercera ponència abordarà el potencial comunicador dels escenaris de la divulgació científica que ens pot proporcionar el món actual, particularment, les

publicacions i divulgacions, els mitjans de comunicació i, fins i tot, els jardins botànics i els museus de la ciència.

Intentarem fer agradable la reunió de congressistes tan diversos, per la professió i la procedència geogràfica, fent ús d'un escenari esplèndid i acollidor, el Jardí Botànic de la Universitat de València. València havia d'haver estat la seu del Congrés de Llengua Catalana de 1938, tal com s'havia aprovat al Novè Congrés celebrat a Perpinyà a juny de 1936 a proposta feta pel Doctor Llorenç Rubio, conseller municipal de València i delegat d'aquest Ajuntament, en nom de la municipalitat.

Entre les raons de la sol·licitud destacava la coincidència de la celebració a l'any 1938 del VII centenari de l'entrada del rei Jaume I a la ciutat. Cal recordar que a la mateixa reunió de Perpinyà, el Doctor Josep Simon, de València, era vocal de la Junta General de l'associació que organitzava els congressos i, en la renovació de càrrecs, el nou president, Manuel Corachan, i dos vocals, Llorens Rubio i Àngel Sánchez Gozalvo, tots tres eren valencians.

Els esdeveniments polítics de tots coneguts impediren la celebració d'aquell Desè Congrés. Quan acceptàrem el compromís de celebrar a València el Dissetè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana acceptàrem també nosaltres mateixos un repte: el de satisfer aquell deute històric i portar novament a la nostra ciutat el Congrés en una situació de normalitat lingüística, acadèmica, social i científica. El primer dels reptes l'hem aconseguit, però el segon queda pendent, com els grans temes del Congrés per al nou mil·lenni.

Ara estem en uns altres temps, i a la tardor de 2004 les circumstàncies de la celebració del nostre Congrés a la ciutat de València han aportat noves situacions que ens inviten a fer unes observacions.

Primera observació: la presidència d'aquest acte

La personalitat que presideix l'acte d'obertura del nostre Congrés, el nostre benvolgut rector, és el representant de la institució valenciana més estimada i reconeguda per molts valencians, per la defensa cívica del patrimoni valencià i del desenvolupament del

nostre poble. El ferm posicionament de la Universitat de València Estudi General (UVEG) als moments difícils en què els poders polítics i econòmics la collen, la defineixen com un dels més valuosos baluards de la nostra defensa com a poble. Sembla que la nostra Universitat als darrers vint anys respon a aquells versos del poema *Arbres* de Martí Domínguez Barberà:

*Deixareu al poble solitari?
tu, Universitat?... tu, Seminari?*

I si ens centrem en el marc d'aquestes reunions, la UVEG n'és protagonista directa des de fa dotze anys per ser una de les tres entitats convocants dels CMBLC, i després entitat fundadora i membre del patronat de la Fundació Alsina i Bofill, que és qui ara els convoca. Però no sols és aquest important gest institucional el que cal destacar, és també la permanent actitud activa i ferma de la UVEG en el esdevenir dels darrers anys davant els reiterats atacs de persones i institucions valencianes, des de fronts de tota mena. En reiterades ocasions els representants de les institucions de la FAB m'han expressat el reconeixement a la nostra UVEG. El poble i la història també ho reconeix. Ara, benivolgut Sr. Rector, ens honora celebrar el Congrés a la nostra casa i la seva presència en aquest acte.

7

Segona observació: la presidència d'honor

El president d'honor d'aquest Congrés és Alfred Giner Sorolla, aquest il·lustre valencià de Vinaròs, professor i investigador als Estats Units, permanent congressista i participant actiu tot i residir fins fa poc ben lluny de nosaltres. Home de ciència i de lletra, amb eixa sensibilitat per la vida que tant estimem els afeccionats a aquests congressos. Giner Sorolla és una llum, un referent per a nosaltres. Hauria de ser-ho també per als polítics del Govern Valencià que fa un any el distingiren com a valencià il·lustre als actes commemoratius del 9 d'octubre. Els mateixos que ara han ignorat la celebració d'aquest Congrés.

Però ara sols volem ressaltar l'exemple cívic d'Alfred Giner Sorolla: un valencià universal, que ha viscut entusiastament el món de la ciència i el món dels nostres congressos, que ha gaudit del món de les lletres —com a selecte poeta que també és— i ha batallat enèrgicament per fer un món més just i solidari.

Tercera observació: institucions que aposten directament pel desenvolupament del Congrés

Les cinc entitats que són patrones de la FAB —Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears (ACMSCB), Societat Catalana de Biologia (SCB, filial de l'Institut d'Estudis Catalans), Societat Andorrana de Ciències (SAC), Universitat de València (UV), Societat Valenciana de les Ciències de la Salut Joan Baptista Peset (SVCSJBP) —són essencials en el desenvolupament dels congressos i en la mesura que poden, ajuden a la seva execució. Però hi ha ajuts importants d'institucions públiques i professionals que han estat molt significades en aquest Congrés i en anteriors: el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, amb la destacada sensibilitat del Col·legi de Barcelona i del seu president, i la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Catalunya, la de la legislatura anterior com a promesa ferma i la de l'actual com a realitat. Elles ens han permès en aquest Congrés seguir la tradició, consolidant les publicacions del *Llibre de ponències* i del *Llibre d'actes*, a més d'altres actuacions. Altres institucions, com veureu reflectides al *Llibre d'actes*, ens han ajudat. Però cal fer, una vegada més, el reconeixement que aquest Congrés ha estat possible ací a València per la implicació activa de l'equip de govern de la nostra Universitat. Som al Jardí Botànic de la UVEG.

Quarta observació: els metges i biòlegs davant el procés que pateix la llengua

Encara que el Congrés tractarà temes científics biomèdics, no podem defugir hui l'estat de la llengua que fem servir per comu-

nicar-nos. La situació actual de la llengua catalana és greu, ho diu l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). És clar que són els filòlegs i els sociolingüistes els que de han dir la seva i ens han de guiar.

De tota manera, en aquestes qüestions tots tenim respostes personals. Personalment, com a metge que sóc, afronte la qüestió com si estigués davant una malaltia inflammatòria crònica (com si la malaltia de la llengua tingués una naturalesa biològica). Ben sabeu que aquesta classe de malalties pot estar present durant tota la vida del malalt, amb un curs fluctuant de milloria i empitjorament, i no ser la causa de la seva mort... Però és clar que li resta salut i qualitat de vida! Així està la nostra llengua, amics congressistes: Inflamada... Tots sabem quines en són les causes, no hi entraré ara. No és moment de parlar de les actituds antiil·lustrades i imperialistes d'algunes cultures que ens són ben pròximes, i que —cosa curiosa—malgrat tot tant estimem!

Tots sabem també com fer millorar aquesta llengua nostra, malalta i crònica. No és difícil: tan sols amb l'ús, l'ús públic i quotidià de la llengua, n'hi hauria prou. També amb la proliferació de congressos com el que hui inaugurem: fent-la servir com a instrument de cultura, no sols literària, sinó també científica! Fer ciència en català no hauria de ser un gest romàntic i caduc, sinó un acte de probitat intel·lectual, de defensa del caràcter universal de la cultura. La ciència és una i no hauria d'importar la llengua en què s'expressa... I com beneficiaria el nostre malalt! Feu ciència en català, amics científics que estimeu la llengua, i veureu com a poc a poc aquesta, el nostre català, el nostre valencià, el nostre mallorquí, recupera la llacor i la salut!

Tan sols em resta donar-vos la benvinguda a aquest Congrés històric. Som conscients que hui enllacem amb aquell Congrés de 1938, destruït per la guerra, per aquella guerra que va fer que se solassin tantes coses de la nostra cultura, entre elles la carrera de molts científics valencians. A ells retem homenatge, a ells dediquem un record emocionat. Han hagut de passar quasi setanta anys i hui ho hem aconseguit! No cal dir més. Benvolguts tots, siau benvinguts. I endavant!